UOT 336.714

MÜASİR ŞƏRAİTDƏ SƏNAYENİN RƏQABƏTQABİLİYYƏTLİLİYİNİN YÜKSƏLDİLMƏSİNİN DÖVLƏT MEXANİZMİNİN TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİ İSTİQAMƏTLƏRİ

Azad QULİYEV*

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 15 iyun 2024; çapa qəbul edilmişdir: 24 iyul 2024; online-da çap edilmişdir: 17 sentyabr 2024.

Received: 15th of June, 2024; accepted: 24th of July, 2024; published online: 17th of September, 2024.

Açar sözlər: *rəqabətqabiliyyətlilik, investisiya infrastruktu, qeyri-neft sənayesi, korporativ idarəetmə, investisiya*

Giriş

Respublika iqtisadiyyatının idarə edilməsinin yeni sisteminin formalaşdırılmasında strateji məqsəd idarəetmənin bü tü n subyektlərinin iqtisadi sərbəstliyini təmin etmək idi. Yalnız bu yolla şəxsi təşəbbü skarlığı canlandırmaq, sərvətlərdən səmərəli istifadə etmək, respublikanın istiqlaliyyətinin iqtisadi təməlini qoymaq, xalqın layiqli həyat səviyyəsini formalaşdırmaq mü mkü ndü r. Qarşıda duran problemləri həll etmək və yaranmış vəziyyətdən mü mkü n qədər tez çıxmaq üçü n yaxşı dü şü nü lmü ş, xalqın həmrəylik və vətənpərvərliyinə arxalanan, onun tərəfindən mü dafiə olunan ağıllı iqtisadi siyasət aparmaq tələb olunurdu.

Qarşılıqlı iqtisadi mü nasibətlərin yenidən qurulmasının başlıca istiqaməti şaquli idarəetmə əlaqələrini ü fü qi idarəetmə əlaqələrinə çevirməklə və iqtisadi tənzimləmə metodları əsasında idarəetmənin bü tü n subyektləri arasında qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlıq sisteminə keçməyi tələb edirdi.

İstehsal və istehlak sahələri arasında birbaşa və qarşılıqlı əlaqələrin bazar vasitəsilə ifadə olunması prinsipial xarakter daşıyırdı. Bu, əmtəə-pul mü nasibətlərində tarazlığın və sabitliyin pozulmasının qarşısını almağa imkan verirdi.Məhz bu, istehsal ilə istehlak arasında sıx uzlaşma yaratmağa, qarşılıqlı əmtəə-pul mü nasibətlərinin pozulmasını, inflyasiyanı aradan qaldırmağa imkan vermiş, başlıcası da özü nü inkişaf və özü nü təşkil etmək ü çü n kifayət qədər stimul yarada bilmişdir.

1. Ölkədə qeyri-neft sənayesinə investisiyaların cəlb edilməsi istiqamətləri

Hal-hazırda Azərbaycanda qeyri-neft sənayesində mövcud olan şəraitdə nə sənaye müəssisələrinin, nə də ölkə sənayesinin bu sahəsində rəqabət qabiliyyətlilik problemlərinin həllinə nail olmaq mümkün deyildir. Qeyd olunduğu kimi, təsərrüfat subyektlərinin rəqabət qabiliyyətlilik səviyyəsi onların əsas kapitallarının müasirlik səviyyəsindən, istifadə etdikləri texnologiyadan, insan kapitalının inkişaf səviyyəsindən, həyata keçirdikləri innovasiya fəaliyyətindən və digər mühüm amillərdən asıldır.

Bazar münasibətləri şəraitində qeyri-neft sənaye müəssisələrimizdə bu sadalanan problemlərin həlli əsasən bu sahəyə investisiya qoyuluşunun həcmindən və ondan istifadə səviyyəsindən asıldır.

Cədvəl 1.1

* *magistrant, Bakı Avrasiya Universiteti*
e-mail: aquliyev889@gmail.com
DOİ: https://doi.org/10.30546/25194011.2024.13.4.041

Maliyyə mənbələri üzrə əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların strukturu (faizlə)

	2010	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Əsas kapitala investisiyalar, cəmi	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
o cümlədən maliyyə mənbələri üzrə:										
Müəssisə və təşkilatların öz vəsaitləri	50,9	51,8	63,8	67,1	62,3	50,4	49,0	56,4	54,1	47,1
Bank kreditləri	6,5	3,6	9,3	14,0	14,1	11,3	12,4	6,2	6,0	2,8
Büdcə vəsaitləri	32,9	38,2	19,6	13,1	13,7	25,9	28,8	27,4	25,7	37,8
Büdcədənkənar fondların vəsaitləri	5,7	2,2	1,9	0,9	1,2	1,6	1,2	1,5	0,0	-
Əhalinin şəxsi vəsaiti	3,8	3,2	4,4	4,3	7,9	8,3	6,7	5,8	6,5	7,1
Sair vəsaitlər	0,2	1,0	1,0	0,6	0,8	2,5	1,9	2,7	7,7	5,2

Mənbə: (3, s.43).

Əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların texnoloji quruluşuna nəzər yetirdikdə məlum olur ki, 1995-ci ildən Azərbaycan iqtisadiyyatında əsas kapitala yönəldilən investisiyaların əksər hissəsi tikinti-quraşdırma işlərinin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir. Belə ki, 2022-ci ildə ümumilikdə ölkə iqtisadiyyatında əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların 73,5%-i tikinti-quraşdırma işlərinin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir. Nəzəri və praktiki cəhətdən də məlumdur ki, iqtisadiyyata yönəldilmiş investisiyaların texnoloji quruluşunda maşın və avadanlıqların alınmasına yönəldilən investisiyaların həcmi çox olarsa, bu iqtisadi inkişafa daha çox müsbət təsir edər. Belə ki, əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların çox hissəsi digər sahələrə yönəldilirsə bunun rəqabət qabiliyyətliliyinə təsiri çox ola bilməz.

Sənaye cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsindən məlum olur ki, müasir şəraitdə istər ölkə iqtisadiyyatında, istərsə də onun ayrı-ayrı sahələrində investisiya fəaliyyətinin stimullaşdırılmasında korporativ idarəetmənin rolu çox böyükdür. Tətbiq edilən mükəmməl korporativ idarəetmə şəffaflığı təmin edir və fəaliyyətin səmərəliliyini artırır. Bu da istər daxili, istərsə də xarici investorları bu sahəyə cəlb edir. Çünki:

- Yaxşı korporativ idarəetmə şəffaf qaydalar və nəzarətlər yaradır, liderliyə rəhbərlik edir və səhmdarların, direktorların, rəhbərliyin və işçilərin maraqlarını uyğunlaşdırır;
- O, investorlar, ictimaiyyət və dövlət məmurları ilə etimad yaratmağa kömək edir;
- Korporativ idarəetmə investorlara və maraqlı tərəflərə şirkətin istiqaməti və biznes dürüstlüyü haqqında aydın təsəvvür yarada bilər;
- O, uzunmüddətli maliyyə imkanlarını və gəlirlərini təşviq edir;
- Kapitalın cəlb edilməsi xərclərini azaltmaq, belə ki, kapitalın dəyəri müəssisədə investisiya riskindən asılıdır: risk dərəcəsi nə qədər yüksək olarsa kapitalın cəlb olunma xərcləri də bir o qədər yüksək olar. Əgər investorların hüquqları lazımi səviyyədə müdafiə olunursa, kapitala investisiyaların cəlb edilməsi və borc vəsaitlərinin alınmasına çəkilən xərclər azala bilər;

Cədvəl 1.2

Əsas kapitala yönədilmiş investisiyaların quruluşu
(ümumi yekuna görə, faizlə)

	Cəmi investisiyalar	o cümlədən		
		tikinti-quraşdırma işləri	maşın, avadanlıq, alət və inventarlar	sair işlər
1995	100,0	50,4	31,7	17,9
2010	100,0	66,3	26,1	7,6
2011	100,0	61,2	18,6	20,2
2012	100,0	61,1	15,2	23,7
2013	100,0	66,3	12,5	21,2
2014	100,0	75,4	11,7	12,9
2015	100,0	73,5	12,4	14,1
2016	100,0	73,1	11,8	15,1
2017	100,0	71,4	12,4	16,2
2018	100,0	68,1	11,8	20,1
2019	100,0	64,6	12,4	23,0
2020	100,0	64,0	16,8	19,2
2021	100,0	66,6	19,6	13,8
2022	100,0	73,5	17,3	9,2

Mənbə: (3, s.48).

- Bu, kapitalın artırılmasını asanlaşdıra bilər;
- Yaxşı korporativ idarəetmə səhm qiymətlərinin artmasına səbəb ola bilər;
- Bu, maliyyə itkisi, israf, risk və korrupsiya potensialını azalda bilər;
- Bu, davamlılıq və uzunmüddətli uğur üçün oyun planıdır.

Aparılmış araşdırmalardan məlum olur ki, Azərbaycanda korporativ idarəetmə sahəsində çox ciddi problemlər vardır. Bəlli məsələdir ki, müvafiq bazar infrastruktur sahələri (fond birjaları və s.) olmadan korporativ idarəetmənin inkişafına nail olmaq mümkn deyildir.

2. Ölkə sənayesində innovasiyaların inkişaf etdirilməsi istiqamətləri

Məlumdur ki, dinamik inkişaf edən rəqabətli proseslərin və elmi-texniki tərəqqinin müasir şəraitində innovasiyalar milli iqtisadiyyatın əsası və müəssisələrin rəqabət qabiliyyətinin təmin edilməsində əsas amil kimi çıxış edir. Üstəlik, bu gün bir çox ölkələr iqtisadiyyatı istehsal olunan mal və xidmətlərin davamlı olaraq təkmilləşdirilməsi, eləcə də yeni istiqamətlərin inkişafı əsasında bazarda uğurla rəqabət apara bilir. O da aydındır ki, yeni məhsulların hazırlanması, innovasiyaların tətbiqi və yeni tədbirlər həm makro, həm də mikroiqtisadi səviyyədə əsas fəaliyyət göstəriciləridir.

İnnovasiya və rəqabətqabiliyyətlilik arasındakı əlaqə diqqəti uzunmüddətli texnoloji rəqabət qabiliyyətinə yönəldir. İnnovasiya dünyanın texnoloji sistemlərinin quruluşunun dəyişdirilməsində və ya çevrilməsində əsas rol oynamışdır və oynamaqda davam edir. Dəyişiklik insanların yeni texnologiyalara nə qədər tez uyğunlaşmasından asılıdır. Dünya zamanla orta əsrlərdəki kənd təsərrüfatı inqilabından sənaye inqilabı vasitəsilə bu gün “idrak inqilabına” keçdi (11).

Bu idrak inqilabı elm və texnologiyanın sürətli inkişafı ilə xarakterizə olunan bilik

iqtisadiyyatı formasını alır. Bu inkişaflar, irəliləyişlərin üzə çıxardığı innovasiya potensialından istifadə etmək üçün yeni bacarıqlar və daha yüksək təhsil səviyyələri tələb edir. İstər təhsil, istərsə də R&D vasitəsilə bu biliyə sərmayə qoyuluşu iqtisadi tərəqqi və rifah üçün çox vacibdir. Bilik əldə etmək innovasiyanın açarıdır.

Uzunmüddətli texnoloji rəqabət qabiliyyəti, innovasiyalar vasitəsilə əldə edilən məhsulun və ixracın daha sürətli artımının yeni dəyər yaratma xətləri ilə yanaşı, beynəlxalq rəqabət qabiliyyətinin yüksəlməsini əks etdirən milli valyutanın məzənnəsini yüksəltdiyini nəzərdə tutur.

Xarici təcrübə göstərir ki, bu gün ölkələrin elmi və innovativ inkişafının üç modeli mövcuddur:

1. Bütün tədqiqat və istehsal mərhələlərini əhatə edən elmi tədqiqatlarda və irimiqyaslı məqsədyönlü layihələrdə liderliyə yönəlmiş yüksək innovasiya nisbətinə malik dövlətlər (ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa). Burada innovativ cəmiyyət tipi formalaşır;

2. Əlverişli elmi və texnoloji mühit yaratmaqla innovasiyaları genişləndirmək istəyən dövlətlər (Almaniya, İsveç, İsveçrə);

3. Dövlətlər qlobal elmi və texnoloji nailiyyətlərin qəbulunu təmin etmək üçün innovativ infrastrukturun inkişafının stimullaşdırılmasına diqqət yetirdilər. Belə ölkələr elm və texnologiyanın müxtəlif sahələrinin (Yaponiya, Cənubi Koreya) fəaliyyətini əlaqələndirməyə meyllidirlər.

Azərbaycan milli innovasiya sisteminin formalaşması yeni başlayır. Lakin artıq bu günlərdə ölkədə dövlət innovasiya siyasətinin formalaşması və həyata keçirilməsində əsas problemləri ayırd etmək mümkündür. Onlar aşağıdakı aspektləri əhatə edir:

- İnnovasiyalar üzrə dövlət siyasətinin zəif olması və sənayenin səmərəsiz tənzimlənməsi səbəbindən iqtisadiyyatda yeni texnologiyaların yayılmasına ciddi maneələr;
- Regional və yerli hakimiyyət orqanları tərəfindən innovasiyanın inkişafı üçün zəruri şəraitin yaxşılaşdırılması üçün kifayət qədər səy göstərilməməsi;
- Məhdud çeviklik, dövlət və biznes arasında risklərin bölüşdürülməsi mexanizmlərinin inkişaf etdirilməməsi, müxtəlif innovasiya proseslərinin iştirakçıları arasında əlaqələrin stimullaşdırılmasına, elmi, sənaye və texnoloji tərəfdaşlıqların formalaşması və inkişafına zəif diqqət yetirilməsinə görə innovasiyaları dəstəkləyən dövlət alətlərinin səmərəliliyinin aşağı olması.

Bu gün innovativ inkişafın dövlət tənzimlənməsi mexanizminə ölkənin iqtisadi idarəetmə sisteminin əvəzsiz elementi kimi baxılır. Bu mexanizm dövlət orqanlarına konkret məqsədlər, vəzifələr, siyasi, iqtisadi və hüquqi metodlar sistemini müəyyən etmək; insanların fəaliyyət motivlərinə təsir yollarını müəyyən etmək; müəssisə, sənaye, region, bütün ölkə səviyyəsində innovasiya sahəsinin inkişafı üçün imkan və şərait yaradan təşkilati forma və strukturları yaratmaq, innovativ inkişaf trayektoriyaları müəyyən etməklə ölkənin mərkəzi innovasiya sistemini formalaşdırmağa imkan verir.

2. Ölkədə istehsal olunan məhsulların dünya bazarlarına ixrac imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətləri

Müasir dünya iqtisadiyyatının inkişaf xüsusiyyətləri ölkə iqtisadiyyatı üçün xarici və daxili çağırışların və təhdidlərin miqyasını artırır ki, bu da iqtisadi təhlükəsizliyin təmin edilməsi problemlərini getdikcə aktuallaşdırır. Bu və ya digər dövrdə dünya iqtisadiyyatında gedən transformasiyaları nəzərə alaraq, hər bir ölkə öz prioritetlərini seçir və milli iqtisadi təhlükəsizliyini gücləndirmək və qorumaq üçün kompleks tədbirlərdən istifadə edir. Ölkənin iqtisadi təhlükəsizliyinə ölkənin rəqabətqabiliyyətliliyi amilləri sistemi ilə kəsişən amillər sistemi təsir edir. İqtisadi təhlükəsizliyin təmin edilməsi metodologiyası və onun qorunması üçün vasitələrin seçilməsinə yanaşmalar dogmatik deyil.

Azərbaycanda son dövrdə qeyri-neft sektorunun inkişafının sürətləndirilməsi üçün geniş həcmli tədbirlər görülüb, dövlətin bu sahədə iqtisadi siyasəti gücləndirilib, çoxlu sayda fərman və sərəncamları verilib, dövlət proqramları, strategiya və konsepsiyalar qəbul edilərək reallaşdırılıb. Qeyri-neft sektorunun inkişafını daha da sürətləndirmək üçün bu sahəyə birbaşa xarici investisiyalar cəlb etməklə daxili istehsalın rəqabət qabiliyyətinin gücləndirilməsi, idxalın əvəzlənməsi fəaliyyətinin dəstəklənməsi və yerli məhsullarla özünü təminetmə səviyyəsinin daha da yüksəldilməsi, qeyri-neft sektorunun ixrac imkanlarının artırılması Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələrində strateji məqsədlər olaraq müəyyən edilmişdir.

Bildiyimiz kimi, istənilən ölkədə istehsal olunan məhsulların ixrac imkanlarının artırılmasında dövlətlər əhəmiyyətli rol oynayır. Bunu nəzərə alaraq, Azərbaycanda istehsal olunan qeyri-neft sənaye məhsullarının ixrac imkanlarını artırmaq üçün xüsusi tədbirlər həyata keçirilir. Belə ki, 2012-ci il 29 dekabr tarixində ölkə prezidenti tərəfindən müvafiq fərman ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış” Konsepsiyasında yaxın gələcəkdə ölkə iqtisadiyyatının ixrac yönümlü iqtisadiyyata çevrilməsi mühüm məqsəd kimi müəyyən edilmişdir. Bu məqsədə nail olmaq üçün əsas vəzifələrdən biri Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun ixrac imkanlarının genişləndirilməsi müəyyən edilmişdir. 18 yanvar 2016-cı il tarixdə “Qeyri-neft məhsullarının ixracının stimullaşdırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” ölkə prezidenti xüsusi sərəncam imzalamışdır.

Bundan başqa, ölkə başçısı 1 mart 2016-cı il tarixində “Qeyri-neft məhsullarının ixracının təşviqi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Fərman imzalamışdır. Bütün qeyd edilən rəsmi tədbirlərin əsas məqsədi ölkəmizdə qeyri-neft sektorunda istehsal olunan məhsulların ixrac imkanlarını genişləndirməkdir.

Nəticə

Ölkəmizdə son 15 il ərzində Azərbaycan sənayesinin rəqabətqabiliyyətliliyinin təmin edilməsinə yönəlik dövlətin həyata keçirdiyi iqtisadi siyasətin müsbət nəticələri ilə yanaşı hal-hazırda bu sahədə çoxlu sayda problemlər həll olunmamış olaraq qalır. Təbii ki bu problemlərin mövcud olduğu şəraitdə ölkədə rəqabət qabliyyətli sənayenin inkişafına nail olmaq çox çətin işdir. Belə ki, bu problemlərə aşağıdakıları aid etmək olar:

- Ölkə sənayesində mövcud olan sənaye müəssisələrinin maddi-texniki bazasının müasir dövrün tələblərinə cavab verməməsi;
- Ölkə sənayesində istehsal olunan sənaye məhsullarının keyfiyyətinin dünya standartlarına tam cavab verməməsi;
- Azərbaycan sənayesində müasir texnologiyalardan istifadə imkanlarının məhdud olması;
- Ölkə sənayesində mövcud olan müəssisələrdə innovasiya fəaliyyətinin zəif olması və ya olmaması;
- Sənaye müəssisələrində müasir texnologiyalarla işləmək bacarığına malik peşəkar kadırların çatışmazlığı;
- Ölkə sənayesinə yönəldilən investisiyaların sahə və ərazi qurluşunda birtərəf liyin mövcud olması; Beləki, bu vaxta qədər ölkə sənayesinə yönəldilmiş investisiyaların əksər hissəsi neft sənayesinə və Bakı şəhərinə yönəldilmişdir.
- Ölkə sənayesində dövlə-biznes əməkdaşlığına nail olunmaması;
- Azərbaycanın ixrac etdiyi sənaye məhsullarında hələ də neft sənayesinin üstünlük təşkil etməsi (2022-ci ildə ümumi ixracın təqribən 92,5%-i neft sənayesinin payına düşmüşdür);
- Azərbaycan sənayesinin sahə qurluşunda mədənçıxarma sənayesinin böyük paya malik olması; Belə ki, 2022-ci ildə respublikamızda istehsal olunmuş sənaye məsulunu 74,9 faizi mədənçıxarma sənayesində istehsal olunmuşdur.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Sənayesi. Rəsmi nəşr, Statistik məcmuə, ARDSK. Bakı, 2023, 217 s.
2. Azərbaycan Respublikasında sənayenin inkişafına dair 2015-2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı. Bakı, 2014. URL: (https://e-qanun.az/framework/28964).
3. Azərbaycanda tikinti. Rəsmi nəşr, Statistik məcmuə, ARDSK. Bakı, 2023, 249 s.
4. Azərbaycanın xarici ticarəti. Statistik məcmuə, ARDSK. Bakı, 2024, 214 s. URL: (https://www.stat.gov.az/menu/6/statistical_yearbooks/).
5. Аньшин В.М. Инвестиционный анализ: учебное пособие. М:. Дело, 2019, 280 с.
6. Кондратьев В.Б. Корпоративное управление и инвестиционный процесс. Институт мировой экономики и международных отношений РАН. М.: Наука, 2003, 318 с.
7. Кучарина Е.А. Инвестиционный анализ. С-Пб.: Питер, 2007, 160 с.
8. Портер М. Международная конкуренция. М.: Международные отношения, 1993, 896 с.
9. Ясиновская О.А. Инвестиции в настоящее: власть и бизнес в режиме диалога /О. А. Ясиновская, В. Н. Нефедов. Н. Новгород: Изд-во Волго-Вят. акад. гос. службы, 2018, 219 с.
10. Heinrich R.P. Complementarities in corporate governance. Berlin etc.: Springer, 2002, XVI, 234 p.
11. https://documents1.worldbank.org/curated/en/201001468159913657/pdf/530770WDR02010101Official0Use0Only1.pdf

Резюме

Азад Гулиев

Направления совершенствования государственного механизма повышения конкурентоспособности промышленности в современных условиях

Статья посвящена исследованию направлений привлечения инвестиций в ненефтяную промышленность Азербайджана. В настоящее время в нынешних условиях ненефтяной промышленности Азербайджана не представляется возможным решить проблемы конкурентоспособности ни промышленных предприятий, ни промышленности страны в этой сфере. Как было отмечено, уровень конкурентоспособности хозяйствующих субъектов зависит от уровня современности их основного капитала, использованной технологии, уровня развития человеческого капитала, инновационной активности и других важных факторов. В условиях рыночных отношений решение перечисленных проблем на наших предприятиях ненефтяной промышленности во многом зависит от объема инвестиций в эту сферу и уровня их использования.

Правительство Азербайджана уже давно декларирует политику диверсификации экономики и экспорта с целью снижения зависимости страны от нефтяных доходов. Реализация этого требует привлечения больших объемов инвестиций в ненефтяные отрасли как из внутренних, так и из внешних источников.

Следует учитывать, что физический и моральный износ большинства основных капиталов промышленных предприятий, работающих в ненефтяной отрасли Азербайджана, а также снижение экономической устойчивости основных капиталов оказывают негативное влияние на их конкурентоспособное производство и предложение товаров на внутреннем и внешнем рынках. В связи с этим предприятия, работающие в ненефтяном секторе, нуждаются в постоянном обновлении производственных фондов. Все это требует увеличения инвестиций в ненефтяные отрасли.

Основная цель исследования - теоретически рассмотреть пути привлечения как отечественных, так и иностранных инвестиций в ненефтяную отрасль нашей республики в современных условиях и подготовить научно обоснованные предложения и рекомендации в этой сфере.

В статье была проанализирована и оценена отраслевая структура инвестиций, направленных в азербайджанскую промышленность, с использованием официальных статистических данных, наряду с этим исследованы направления привлечения инвестиций в ненефтяную промышленность в нынешних условиях.

Ключевые слова: *Ненефтяная промышленность, инвестиции, корпоративное управление, конкурентоспособность, инвестиционная инфраструктура.*

Summary

Azad Guliyev

Dırections for İmproving the State Mechanism of İncreasing Competitiveness of İndustry in Modern Conditions

The article is devoted to researching the directions of attracting investments to the non-oil industry in Azerbaijan. Currently, in the conditions of the non-oil industry in Azerbaijan, it is not possible to solve the competitiveness problems of industrial enterprises or the country's industry in this field. As mentioned, the level of competitiveness of business entities depends on the level of modernity of their fixed capital, the technology used, the level of development of human capital, innovation activity and other important factors. In the conditions of market relations, the solution to the listed problems at our non-oil industry enterprises largely depends on the volume of investments in this area and the level of their use.

The government of Azerbaijan has long declared the policy of diversifying the economy and exports in order to reduce the country's dependence on oil revenues. Realization of this requires attracting large amounts of investment from both domestic and foreign sources to non-oil fields.

It should be taken into account that the physical and moral wear and tear of most of the main capitals of the industrial enterprises operating in the non-oil industry in Azerbaijan, and the decrease in the economic stability of the main capitals have a negative impact on their competitive production and offering of goods in the domestic and foreign markets. In this regard, enterprises operating in the non-oil sector need continuous renewal of production funds. All this requires increasing investments in non-oil industries.

The main purpose of the research is to theoretically examine the ways of attracting both domestic and foreign investments to the non-oil industry in our republic under modern conditions and prepare scientifically based proposals and recommendations in this field.

In the article, the field structure of investments directed to the Azerbaijani industry was analyzed and evaluated using official statistical figures, along with these, the directions of attracting investments to the non-oil industry in the current conditions were investigated.

Key words: Non-oil industry, investment, corporate management, competitiveness, investment infrastructure.

Redaksiya heyətinin üzvü i.e.d., prof. Məmmədov Elşad Yaqub oğlunun rəyi əsasında çapa məsləhət görülmüşdür.